

א [לקמן לה. ט: ע"ב
פנ:] ב [דנש"ג ת] ג [א ע"י
רש"ל מ"ש בשם חסד'
ארוכס, ד] ע"י ש"ל מ"ש
שם חסד' ארוכס וע'
רש"ל, ב) ש"ך קודם ד"ה
מממני,

גליון הש"ס

גב' מרתני תרתה. קשה
לי למאי דמנחור בתו'
ד"ה והמני' לנקי' בתום
אפשר דמבדי' הלכו נפל
הסד' עליו נבט והתקל
במים משמע דתקל מימי
אס כן הולך לנמקת מרמי
והיינו דהולקת דמנין זור'
הוא מזה נשמע דר"מ ס"ל
דנתקל פושע הוא וחסיס
דמיירי דבדקי' הלכו נפל
על הדס דב' אף אס לאו
פושע הוא רחי' למידי מדין
אדס היוק' דכל שדו בכלל
אכדיה חייב ומדפטר ר"י
מוכח דס"ל נתקל הוא טען
גביה דס"ל לר"י באמת
בספ"י דר"מ ור"י מוכח
למנין מרוויחי' לאשמעי'
דלר"מ הי' פושע גמור
ולר"י הי' חוס' בדקי' טען
גביה ונלע"ג:

מוסף רש"י

פטור מדיני אדם. לנפש
החייב בדיני שמים,
פוענת גלגל לנשעים
שמכין להפסיד את ישראל
(גריסו ג.)

המנה פרק שלישי בבא קמא

כ"ט.

עין משפט
גד מצוה

פטור מדיני אדם. כדמפרש לקמן: וחייב דיניי שמים. משום
דלא סליק: צרוה שאין מלויה. דאנוס הוא: אלא אמר אב"י צרסי
פליגי. צמתני' כשהיוק הכד צשעת נפילה ופליגי כשהזוק צרסי'
לאחר נפילה: צמפיקור נוקיו. כגון זה דמסתמח מפיקור למרמי
ור"מ סבר צמפיקור נוקיו חייב צבור
שחייבה עליו תורה צבור צרה"ר
דהפקר הוא חייבה ור' יהודה דסבר
פטור א' צ' דהפקר צרותו ולא
הפקיר צורו זהו צור האמור בצורה
ולקמן (דף מט'): פליגי ר' ישמעאל
ור"ע בזה מילתא וה"ק רבי יהודה
צמתכוין לשורה והיוק צפילה חייב
וצשאין צמתכוין אלא צמתכוין להורידה
כמחיצתו ונתקל ונצורה פטור דנתקל
לאו פושע הוא וצבור' דלאחר נפילה
נמי לקמן מפרש מאי צמתכוין איכא:
ומדמסתמיין צרסי' כו'. גמרא קפרידן
לה: אלא צשעת נפילה. היכי איכא
למימר נתקל פושע הוא מה הוא
יכול לעשות אס נתקלה צמתמו
צשלתמא נתקל הוא ונצורה כדו
איכא למימר איבעי ליה לעיוני ומיזל
אלא גמלו מי איכא למימר הכי:
שרעסא דנהרא. שגדל הנהר ונסה
את עין הדך פושע הוא כך שאליו
היה הדך מגולה לא נתקל גמלו:
שרעסא. לשון שרע וקלוט (ויקרא
כז): פושע הוא. ואין לו דין נתקל:
דחסייל. צדך יצשה ונתקל ציה
צמתמו והוי ליה איכא פושע: לזכוס
צרסיס. שלא הפקיר חייב וצשאין
צמתכוין שצ לזכות צהן פטור דמפקיר
נוקיו פטור: והאיכא ר"מ דמחייב
דמקתני צצרימא ולא סלקה ולא
עמידה מכלל צצרימא דלאחר
נפילה פליגי: אף צשעת נפילה.
ומשום דלישא צצרימא לא משתמע
צשעת נפילה אצטרך לרבי אלעזר
לאשמעינין דדייקנין לה ממתניתיין
דקתני תרתי כדאמר צצרי לעיל:
לא

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

פליגי בשעת נפילה בנתקל פושע. דלר"מ דפושע הוא חייב
כל כמה דלא הוה ליה פנאי לסלק קרי שעת נפילה
ולאחר נפילה פליגי צמפיקור נוקיו ור"מ אפסי' לאחר נפילה פשיעה כגון
שציב צמתכוין דרצנן דפטרי ס"ל דלא חייבה תורה אלא צור
דאית ליה צעלים כגון הפקיר צרותו
ולא הפקיר צורו או חפר צור צמק
לרה"ר וכן משמע לישא מר סבר
מפקיר נוקיו חייב ומ"ס מפקיר נוקיו
פטור משמע דכלל מפקיר נוקיו
פליגי אפי' לאחר נפילה פשיעה ועוד
דקאמר לקמן מפקיר נוקיו מאי
צמתכוין איכא האיצול לפרש צמתכוין
וציב כמו שפירש על שעת נפילה
ולא צעי' לאוקמי אפי' פלוגתייהו
צלאחר נפילה צנתקל פושע דלרבי
מאי דפושע הוא חייב דהוי מפקיר
ללא פושע הוא פטור דהוי מפקיר
נוקיו לאחר נפילה אונס וכן אית
ליה לר' יוחנן צצמוך משום דמתני'
מוכחא צצמתרי פליגי ולא היה זה
צצמתי לצי צמד דהד טעמא הוא
והשמת נמי תרי ומידי דקמתי
צצרימא חד קאי אשעת נפילה
י' דמודים חכמים לר"מ צצצנו וצכינו
ומשאול דנפלו צצרוה מצויה שהוא חייב
אע"פ שלא היה לו פנאי לסלק אצל
צרוה שאין מצויה היה פטור אע"ג
דלא אפקירי דסתם צצצנו כו' לא
מפקר להו כי נפלו שאין צמתקלקין
צנפילתם ומשום דלא היה לו פנאי
לסלק מיפטר דאי היה לו פנאי לסלק
הוה מחייב אפי' צרוה שאין מצויה
דכיון דלא אפקירינןו עליה דידיה
לסלוקיניהו כדאמר צצמוך ממתכוין
לזכות צצמתי אפסי' נתנו אחר שם
כדאמרין צצפורה (לקמן דף מ: ושם)
צעל השור חייב צצזקי חצר וצעל
חצר חייב צצזקי הצור וצצשמתין
אמר גבי גלל דאס הפכה צפחות
מג' אס צצמוך לזכות זה חייב אע"פ
ורבי

כ"א א מ"י פ"ג מה"ל
מקי צמוך הלה ז
סגנ עשין סמ טו"ש ח"מ
סימן מ"א ספ"ג צ וסימן
מ"ב ספ"ג ד:
כ"ב ב ג מ"י אס ופ"ו
מחלסת חבל ומזוני
הלכה א סגנ אס טור ש"ע
ח"מ סימן מ"ב ספ"ג ד:
פ"ה דכ"ט ולעברה לא
נתשה דבר. וכי ח"מ כי
סבר ר' מאיר דפטר
רחמנא לאנוס מקטלא
אנוס והתניא נשברה כדו
ולא סילקה כו', וקתני
ופפא ומודי ר"מ לחכמי'
בממלה קנקנים לגג על
מנת לנגבן ונעלו ברוח
שיניה מצויה והזיקו
פטור. לאו מכלל דסבור
אנוס הוא ואנוס אפי'
בנוקט פטור. ופריק אב"י
ר' מאיר ור' יהודה בתרתי
פליגי, בנתקל פושע הוא
ובמפקיר נוקיו. ודייק
ממתני', דקתני הוחלק
אחר במים או שלקה
בחרסי' חייב. הוחלק
אחר במים בשעת נפילה,
ובהו פליגי דר' מאיר סבר
נתקל פושע הוא לפיכך
ר' יהודה סבר נתקל
לא פושע הוא ופטור. או
שלקה בחרסייה לאחר
נפילה, ר' מאיר סבר
נשברה כדו ולא סילקה
אלא הפקירה מפקיר נוקיו
חייב, ור' יהודה סבר
מפקיר נוקיו פטור. ואם
נתכוון לזכות בחרסייה
חייב, ולדברי הכל אנוס
אפי' בנוקט פטור. ואי
קשיא לך הוה דתני דבי
חזקיה פצע תחת פצע
לחיבי על האנוס כרצונו,
התם בנוקט גופו, אבל הכא
דבנוקט ממונו (לה) (לא).
ומדמתני' בתרתי פליגי
ברייתא נמי בתרתי פליגי.
ואקש', בשלמי' כדו,
משכחת לה בשעת נפילה
שהזוק במימיה, לאחר
נפילה נמי היוק בחרסייה.
אלא גמלו, בשלמי' לאחר
נפילה משכחת לה
במפקיר נבלתו. אלא הווק
בשעת נפילה היכי
משכחת לה. ואמ' כגון
שהעביר גמלו, פי' על
שפת הנהר דהוא שרעמא
דנהרא, ונפל הגמל
ובנפילתו התיו מים מן
תהו וסיפך בגדיה. ונרחח
האי פירוקא ופריק' פירוק
אחר, כגון דליכא דרכא
אחרייתו וכגון דנתקל הוא
ונפל ונתקל הגמל עליו
ונפל ובנפילתו התיו מים,
ואילו'י שתתקל הגמל
בגופו שלאדם לא היה
נופל, לפיכך בהעברתו
לגמל שרעמא דנהרא
אינו לא פושע ולא אנוס.

רבינו הגנאל

פ"ה דכ"ט ולעברה לא
נתשה דבר. וכי ח"מ כי
סבר ר' מאיר דפטר
רחמנא לאנוס מקטלא
אנוס והתניא נשברה כדו
ולא סילקה כו', וקתני
ופפא ומודי ר"מ לחכמי'
בממלה קנקנים לגג על
מנת לנגבן ונעלו ברוח
שיניה מצויה והזיקו
פטור. לאו מכלל דסבור
אנוס הוא ואנוס אפי'
בנוקט פטור. ופריק אב"י
ר' מאיר ור' יהודה בתרתי
פליגי, בנתקל פושע הוא
ובמפקיר נוקיו. ודייק
ממתני', דקתני הוחלק
אחר במים או שלקה
בחרסי' חייב. הוחלק
אחר במים בשעת נפילה,
ובהו פליגי דר' מאיר סבר
נתקל פושע הוא לפיכך
ר' יהודה סבר נתקל
לא פושע הוא ופטור. או
שלקה בחרסייה לאחר
נפילה, ר' מאיר סבר
נשברה כדו ולא סילקה
אלא הפקירה מפקיר נוקיו
חייב, ור' יהודה סבר
מפקיר נוקיו פטור. ואם
נתכוון לזכות בחרסייה
חייב, ולדברי הכל אנוס
אפי' בנוקט פטור. ואי
קשיא לך הוה דתני דבי
חזקיה פצע תחת פצע
לחיבי על האנוס כרצונו,
התם בנוקט גופו, אבל הכא
דבנוקט ממונו (לה) (לא).
ומדמתני' בתרתי פליגי
ברייתא נמי בתרתי פליגי.
ואקש', בשלמי' כדו,
משכחת לה בשעת נפילה
שהזוק במימיה, לאחר
נפילה נמי היוק בחרסייה.
אלא גמלו, בשלמי' לאחר
נפילה משכחת לה
במפקיר נבלתו. אלא הווק
בשעת נפילה היכי
משכחת לה. ואמ' כגון
שהעביר גמלו, פי' על
שפת הנהר דהוא שרעמא
דנהרא, ונפל הגמל
ובנפילתו התיו מים מן
תהו וסיפך בגדיה. ונרחח
האי פירוקא ופריק' פירוק
אחר, כגון דליכא דרכא
אחרייתו וכגון דנתקל הוא
ונפל ונתקל הגמל עליו
ונפל ובנפילתו התיו מים,
ואילו'י שתתקל הגמל
בגופו שלאדם לא היה
נופל, לפיכך בהעברתו
לגמל שרעמא דנהרא
אינו לא פושע ולא אנוס.

"פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ומודים
הכמים לר"מ באבנו סבינו ומשאו שהניחן
בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו שהוא
חייב ומודה ר"מ לרבנן במעלה קנקנין על
הגג ע"מ לנגבן ונפלו ברוח שאינה מצויה
והזיקו שהוא פטור אלא אמר אב"י בתרתי
פליגי פליגי בשעת נפילה ופליגי לאחר נפילה
פליגי בשעת נפילה פושע מר סבר
נתקל פושע הוא ומ"ס נתקל לאו פושע
הוא פליגי לאחר נפילה במפקיר נוקיו מר
סבר מפקיר נוקיו חייב ומר סבר פטור
וממאי? מדקתני תרתי הוחלק אחד במים או
שלקה בחרסי' היינו חד אלא לאו ה"ק
הוחלק אחד במים בשעת נפילה או שלקה
בחרסי' לאחר נפילה ומדמתניתיין בתרתי
ברייתא נמי בתרתי בשלמא כדו משכחת לה
או בשעת נפילה או לאחר נפילה אלא גמלו
בשלמא לאחר נפילה משכחת לה במפקיר
נבלתו אלא בשעת נפילה היכי משכחת לה
אמר רב אחא כגון דעברה במאי דרך שרעמא
דנהרא ה"ד אי דאיכא דרכא אחרינא פושע
הוא ואי דליכא דרכא אחרינא אנוס הוא
אלא משכחת לה דאתקיל ואתקילה ביה
גמלא מפקיר נוקיו מאי צמתכוין איכא אמר
רב יוסף? צצמתכוין לזכות בחרסייה וכן אמר
רב אשי צצמתכוין לזכות בחרסייה רבי
אלעזר אמר בשעת נפילה מחלוקת אבל
לאחר נפילה מאי דברי הכל פטור והא
איכא ר"מ דמחייב אלא מאי דברי הכל חייב
והא איכא רבנן דפטר אלא מאי בשעת
נפילה אף בשעת נפילה וקמשמע לך כדאב"י
וכבי

אלא

נמצו בשלמא אחר נפילה משכחת לה. דפליגי כגון שהפקיר נבלתו אחר נפילה צפשיעה כגון שהולכה צצמוך שיש לחוש
שתפול אלא צשעת נפילה היכי משכחת לה דלפלגו עשין פלוגתא דפליגי צנתקל ור"מ ולוקי פלוגתייהו דשעת נפילה אכדו
ולאחר נפילה אגמלו כדמוקי מתימיין דהוחלק אחד צצמית פלימה או שלקה בחרסי' לאחר נפילה ור"מ מחד משום דקמס חרסי'ת
מפקר להו וקמס צצילה לא מפקר לה בחרסי' ועוד דמקתני ולא סלקה משמע דכדו נמי היה לו פנאי לסלק והואיל וכן הוא אי
מוקמיין לכדו צשעת נפילה א"כ מיירי כדו צצמתי ומנדדו צצמתי גמלו נמי צצמתי:
אב"ר אחר נפילה מאי. כי מפקיר נוקיו לאחר נפילה פשיעה מאי דברי הכל פטור הא איכא רבי מאיר דמחייב ע"כ אפילו
הפקיר דאס לא הפקיר לא פטרי רבנן דעליה רמי לסלוקי: **א"ר** מאי דכל חייב הא איכא רבנן דפטר. הו"מ לחייב
דלא פטרי רבנן אלא היכא דאנוס הוא אצל לאחר נפילה פשיעה מחייבי אצל היה קשה דא"כ רבי יוחנן דאמר צצמוך לאחר נפילה
מחלוקת לא הוה פליג צצמתי אצרי אלעזר ומתוך הלשון משמע שצא לחלוק על רבי אלעזר:

א"ר

בשעת נפילה נמי פליגי מדנקט מודים חכמים צצצנו סבינו ומשאול דלא מני קאי אלא אשעת נפילה דאי לא פליגי אלא פטור א"כ
נפילה צצמפיקור נוקיו א"כ אפי' נוקי צצמפיקור אצנו סבינו ומשאול אלא אף לאחר נפילה פשיעה לא פנאי לסלק פוטרי ר"מ משום דהוי צור דלית ליה
לא פליגי כלל ור"מ דמצימתיא לא מני למידק כלל דאיכא למימר דפליגי צשעת נפילה ולאחר נפילה וצמד טעמא כדפרישית לעיל
והא דנקט צצצא מודים אצנו כו' וצצצא מודים קנקנים אורחא דמילתא נקט דאין אדם מקפיד צצצצנו אס תפול צרוה מצויה